

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 met het oog op het wijzigen van de criteria voor de toekenning van meeneembare studiefinanciering

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een wijziging aan te brengen in de criteria om te toetsen of een student een band heeft met Nederland bij de toekenning van meeneembare studiefinanciering teneinde te voldoen aan een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I. Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "niet van toepassing op" ingevoegd: het levenlanglerenkrediet en op.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Een student die is ingeschreven voor het volgen van onderwijs aan een opleiding in het hoger onderwijs buiten Nederland, bedoeld in het derde lid, komt in aanmerking voor studiefinanciering indien hij:

- a. gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer bedoeld in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, of op grond van het recht van de Europese Unie gelijkgesteld is met een werknemer zoals bedoeld in artikel 45 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en op grond van bij algemene maatregel van bestuur vastgestelde criteria een band heeft met Nederland; of
- b. ten minste 3 jaren van de 6 jaren voorafgaand aan diens inschrijving aan die opleiding in Nederland heeft gewoond en gedurende deze periode rechtmatig verblijf heeft gehad, waarbij de periode gedurende welke een student is

ingeschreven aan een opleiding buiten Nederland als bedoeld in het derde lid, niet meetelt voor de bepaling van deze 6 jaren.

3. Onder vernummering van het derde tot en met zevende lid tot vierde tot en met achtste lid wordt na het tweede lid een lid ingevoegd, luidende:
3. Van een opleiding in het hoger onderwijs buiten Nederland waarvoor studiefinanciering wordt toegekend is sprake indien:
- a. in Nederland voor een vergelijkbaar soort opleiding studiefinanciering wordt verstrekt;
  - b. het niveau en de kwaliteit van de opleiding vergelijkbaar zijn met overeenkomstige opleidingen in de zin van de WHW;
  - c. het afsluitend examen voor de opleiding vergelijkbaar is met een afsluitend examen voor overeenkomstige opleidingen in de zin van de WHW; en
  - d. de opleiding voldoet aan bij ministeriele regeling vastgestelde criteria.
4. In het vierde lid (nieuw) wordt «tweede lid» vervangen door: derde lid.
5. In het zevende lid (nieuw) wordt «vijfde lid» vervangen door: zesde lid.

B

Artikel 12.1c vervalt.

C

Artikel 12.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, onderdeel c, wordt voor de zinsnede „, of binnen die opleiding” een zinsnede ingevoegd, luidende: „, voor een opleiding in het hoger onderwijs buiten Nederland, bedoeld in artikel 2.14, derde lid.
2. In het vierde lid wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door een komma een onderdeel toegevoegd, luidende:
- e. de wijze waarop de persoonsgegevens, benodigd voor de uitvoering van dit artikel, kunnen worden verwerkt.
3. Na het vierde lid wordt een lid toegevoegd, luidende:
5. Artikel 1.7 is van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat voor studerende wordt gelezen: de rechthebbende op een voucher.

D

Na artikel 12.21 wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

Paragraaf 12.3. Overige overgangsbepalingen

Artikel 12.22. Cohortgarantie meeneembare studiefinanciering

Op een student die studiefinanciering toegekend heeft gekregen voor het volgen van een opleiding buiten Nederland op grond van artikel 2.14, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip waarop artikel I, onderdeel A, van de Wet houdende wijziging van de Wet studiefinanciering 2000 met het oog op het wijzigen van de criteria voor de toekenning van meeneembare studiefinanciering in werking is getreden, blijft artikel 2.14 van toepassing zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan het genoemde tijdstip van inwerkingtreding.

Artikel II. Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van Toelichting

Algemeen

1. Inleiding

Studenten in het hoger onderwijs hebben de mogelijkheid met Nederlandse studiefinanciering in het buitenland te studeren. Dit wordt ook wel aangeduid als 'meeneembare studiefinanciering'. Studenten kunnen er op deze manier voor kiezen om een opleiding in het buitenland te volgen met meeneembare studiefinanciering. De mogelijkheid om studiefinanciering mee te nemen naar het buitenland in de vorm zoals we die nu kennen is op 1 september 2007 ingevoerd om de internationale mobiliteit van studenten te vergroten. Studenten kunnen in aanmerking komen voor meeneembare studiefinanciering als ze voldoen aan de voorwaarden die zijn opgenomen in de Wet studiefinanciering 2000 (hierna: 'WSF 2000'). Na een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: 'Hof') moet één van deze wettelijke voorwaarden worden gewijzigd. Dat wordt met dit wetsvoorstel geregeld.

2. Inhoudelijk

Om in aanmerking te komen voor studiefinanciering op grond van de WSF 2000 moeten studenten in ieder geval voldoen aan de voorwaarden inzake leeftijd, nationaliteit en onderwijssoort (artikel 2.1 van de WSF 2000). Om in aanmerking te kunnen komen voor meeneembare studiefinanciering moeten studenten naast deze algemene voorwaarden voldoen aan een aantal aanvullende voorwaarden. Eén van die aanvullende voorwaarden is de zogenoemde '3 uit 6-eis' (artikel 2.14, tweede lid, onder c, van de WSF 2000). Deze voorwaarde houdt in dat de student ten minste 3 van de 6 jaren voorafgaand aan diens inschrijving aan de buitenlandse opleiding in Nederland moet hebben gewoond en gedurende deze periode rechtmatig verblijf moet hebben gehad. De 3 uit 6-eis is destijds ingevoerd om te voorkomen dat studenten die nauwelijks of geen band met Nederland hebben, met Nederlandse studiefinanciering in het buitenland kunnen studeren. Een termijn van drie jaar werd voldoende substantieel geacht om effectief te zijn ter voorkoming van aanspraak door studenten die niet tot de doelgroep van meeneembare studiefinanciering behoren. Voor een periode van zes jaren voorafgaand aan de aanvraag is gekozen om enerzijds te bewerkstelligen dat er een actuele band met Nederland is en anderzijds om te voorkomen dat elk verblijf in het buitenland voorafgaand aan de aanvraag belemmerend zou werken op de aanspraak op meeneembare studiefinanciering.

Op 26 februari 2015 heeft het Hof geoordeeld dat de 3 uit 6-eis, voor burgers die een beroep kunnen doen op het verblijfsrecht op grond van artikel 21 VWEU, als enige eis te exclusief is om vast te stellen of een student een dusdanige band heeft met een lidstaat die tot gevolg heeft dat sprake is van integratie van de student in deze lidstaat. Volgens het Hof doet de eis geen recht aan andere mogelijke banden die een student met een lidstaat kan hebben. Het Hof geeft aan dat de integratie van een student aangemerkt kan worden als objectieve overweging van algemeen belang die kan rechtvaardigen dat de voorwaarden voor de toekenning van meeneembare studiefinanciering het recht van vrij verkeer van de burgers van de Unie kunnen beperken. Dit geldt ook voor de wens om na te gaan of een zekere band bestaat tussen de samenleving van de verstreckende lidstaat en de ontvanger van de meeneembare studiefinanciering. Dit betekent dat de beperking van het vrij verkeer gerechtvaardigd kan zijn wanneer door een lidstaat wordt geëist dat er sprake is van integratie van een student in de lidstaat die de meeneembare studiefinanciering verstrekt en dat dat evenzeer geldt voor het eisen van een zekere band met de verstreckende lidstaat. Het Hof heeft echter geoordeeld dat de 3 uit 6-eis als enige voorwaarde te exclusief is doordat ten onrechte een te groot gewicht wordt toegekend aan een factor die niet noodzakelijkerwijs representatief is voor de band die de aanvrager heeft met Nederland, met uitsluiting van elke andere representatieve

factor. Als gevolg daarvan heeft het Hof geoordeeld dat de 3 uit 6-eis als enige criterium niet kan worden gerechtvaardigd in de zin van artikel 21 VWEU.

Met dit wetsvoorstel wordt de WSF 2000 in overeenstemming gebracht met de uitspraak van het Hof. De 3 uit 6-eis wordt aangevuld met een algemeen vereiste voor studenten die gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer. Op grond van dit nieuwe vereiste kan deze student in aanmerking komen voor meeneembare studiefinanciering wanneer hij een band heeft met Nederland. De criteria aan de hand waarvan wordt vastgesteld of er sprake is van een band met Nederland worden bij algemene maatregel van bestuur geregeld. In de algemene maatregel van bestuur worden meerdere factoren opgenomen die representatief kunnen zijn voor de mate waarin de aanvrager van meeneembare studiefinanciering een daadwerkelijke band met Nederland heeft. Hierbij zullen de factoren worden benut die het Hof in diverse uitspraken heeft genoemd, zoals C-359/13 (Martens) en C-523/11 en C-585/11 (Prinz en Seeberger). Met dit wetsvoorstel wordt tevens geregeld dat het vereiste dat sprake moet zijn van een band met Nederland, ook geldt voor studenten die op grond van het recht van de Europese Unie gelijkgesteld zijn met een werknemer zoals bedoeld in artikel 45 VWEU. Studenten die al voor de inwerkingtreding van deze wet meeneembare studiefinanciering hebben gekregen, behouden die aanspraak. De 3 uit 6-eis blijft gelden voor de student die geen gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer.

Tot de inwerkingtreding van voorgestelde wetwijziging wordt rechtstreeks uitvoering gegeven aan de uitspraak van het Hof en worden aanvragen van studenten die gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer bedoeld in artikel 21 VWEU, aan die uitspraak getoetst. Dit gebeurt op grond van de hardheidsclausule zoals neergelegd in artikel 11.5 van de WSF 2000. Ten behoeve van de rechtszekerheid van de studenten is de toepassing van de uitspraak tot die tijd geformaliseerd met de *Beleidsregel meeneembare studiefinanciering hoger onderwijs*. In die beleidsregel zijn, naast de 3 uit 6-eis, meerdere factoren opgenomen die representatief kunnen zijn voor de mate waarin de aanvrager een daadwerkelijke band met Nederland heeft.

3. Uitvoering en handhaving

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) belast met de uitvoering van de WSF 2000 heeft een Uitvoeringstoets uitgebracht. **PM**

4. Financiële gevolgen

De financiële gevolgen van het wetsvoorstel zijn nihil. In de uitvoering wordt reeds toepassing gegeven aan de uitspraak van het Hof van Justitie, de wetwijziging heeft ten aanzien hiervan derhalve geen additionele financiële gevolgen.

5. Gevolgen voor de administratieve lasten

Op dit moment wordt al uitvoering gegeven aan de uitspraak van het Hof en worden aanvragen van studenten die gebruik hebben gemaakt van het vrij verkeer, bedoeld in artikel 21 VWEU, aan die uitspraak getoetst. Daarmee zijn de administratieve lasten voor (een deel van de) aanvragers van meeneembare studiefinanciering al licht toegenomen. De onderhavige wijziging van het wet heeft derhalve geen additionele gevolgen voor de administratieve lasten voor deze groep. Nu de aanvragen van (kinderen van) migrerende werknemers ook worden getoetst aan het vereiste dat een band met Nederland dient te bestaan, zullen de administratieve lasten voor deze doelgroep licht toenemen. De toename van de administratieve lasten zal in het bijzonder gelden voor studenten die niet voldoen aan de 3 uit 6-eis, maar wel op een andere wijze kunnen aantonen dat ze een band met Nederland hebben.

6. Communicatie

DUO licht reeds voor over de criteria die op grond van de beleidsregel gelden voor meeneembare studiefinanciering. DUO zal de wijze waarop de communicatie plaatsvindt op dezelfde manier voortzetten.

7. Monitoring

Het aantal studenten dat per jaar een aanvraag indient voor meeneembare studiefinanciering en het aantal studenten dat daadwerkelijk meeneembare studiefinanciering toegekend krijgt zal worden gemonitord door DUO.

8. Inwerkingtreding

Het wetsvoorstel zal in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Omdat zo spoedig mogelijk uitvoering moet worden gegeven aan de genoemde uitspraak van het Hof, wordt gekozen voor de eerst mogelijke datum na de termijn die is voorgeschreven in het kader van de Wet raadgevend referendum.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Onder 1. Ten behoeve van de leesbaarheid wordt in het eerste lid, in plaats van het tweede lid, opgenomen dat het levenlanglerenkrediet niet gebruikt kan worden voor het volgen van een opleiding buiten Nederland.

Onder 2. In het gewijzigde artikel 2.13, tweede lid, wordt aangesloten bij een uitspraak van het Europese Hof van Justitie (HvJEU 26 februari 2015, ECLI:EU:C:2015:118). Het Hof heeft bepaald dat de zogenoemde 3 uit 6-eis te exclusief is. Die eis houdt in dat een student om in aanmerking te komen voor meeneembare studiefinanciering onder andere ten minste 3 van de 6 jaar voorafgaand aan zijn inschrijving bij de opleiding in het buitenland rechtmatig verblijf moet hebben gehad in Nederland. Daarom wordt er een nieuwe eis opgenomen voor de student die gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer in de zin van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Van gebruik maken van het vrij verkeer kan bijvoorbeeld sprake zijn indien een student gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer van personen of het vrij verkeer van werknemers op grond van artikel 45 VWEU of daarmee gelijk is gesteld op grond van het recht van de Europese Unie. Voor deze studenten geldt de nieuwe eis dat de student een band met Nederland moet hebben en deze kan aantonen. De criteria aan de hand waarvan wordt vastgesteld of er sprake is van een band met Nederland worden bij algemene maatregel van bestuur geregeld.

Onder het oude recht gold de 3 uit 6-eis niet voor een student die gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer van werknemers op grond van artikel 45 VWEU, of daarmee is gelijkgesteld. Onder het nieuwe recht moet ook deze student een band met Nederland aantonen om aanspraak te kunnen maken op meeneembare studiefinanciering. Hiervoor is gekozen om alle studenten die gebruik maken van het vrij verkeer gelijk te behandelen. Studenten die al voor de inwerkingtreding van deze wet studiefinanciering toegekend hebben gekregen voor het volgen van een opleiding in het buitenland, behouden die aanspraak onverkort (geregeld in de voorgestelde overgangsbepaling van artikel 12.22). De 3 uit 6-eis blijft gelden voor de student die geen gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer.

Onder 3. Als een student in aanmerking wil komen voor studiefinanciering voor het volgen van een opleiding buiten Nederland moet de opleiding aan bepaalde voorwaarden voldoen. Ten behoeve van de leesbaarheid zijn deze voorwaarden opgesplitst en verplaatst naar het derde lid.

B - artikel 12.1c

Artikel 12.1c komt te vervallen. Op grond van deze overgangsbepaling konden studenten die voor 1 september 2007 al zonder prestatiebeurs of visiebeurs studeerden in het buitenland ook in aanmerking komen voor meeneembare studiefinanciering indien zij, in afwijking van artikel 2.14 tweede lid, ten minste 3 van de 6 jaren voorafgaand die inschrijving aan de opleiding in het buitenland in Nederland hebben gewoond. Inmiddels zijn er geen studenten meer die onder deze bepaling vallen waardoor deze is uitgewerkt en kan vervallen.

C – artikel 12.15

Onder 1. Met de wijziging van het tweede lid, onderdeel c, wordt de voucherregeling in overeenstemming gebracht met het recht van de Europese Unie. De voucher kan ook voor hoger onderwijs buiten Nederland worden besteed dat voldoet aan de voorwaarden, genoemd in artikel 2.14, derde lid. De voucher kan worden aangewend voor het volgen van een opleiding of – indien in het betreffende land onderwijseenheden bestaan die vergelijkbaar zijn met die in Nederland – voor een of meer onderwijseenheden binnen die opleiding.

Onder 2 en 3. Voor de goede uitvoering van de voucherbepaling zal DUO een aantal persoonsgegevens van de oud-studerenden langer moeten bewaren om later – bij de aanvraag – de aanspraak op een voucher te kunnen vaststellen. Daarnaast worden ook in het kader van de aanvraag en de toekenning van de voucher gegevens verwerkt. Voor een goede verwerking kan door artikel 1.7 van de WSF 2000 van overeenkomstige toepassing te verklaren ook worden gewerkt met het burgerservicenummer. Met deze wijziging wordt een grondslag gegeven voor het in artikel I, onderdeel Q, van het hierna genoemde wijzigingsbesluit opgenomen nieuwe artikel 26 van het Besluit studiefinanciering 2000. Dit artikel is ingevoegd bij Besluit van 18 mei 2017 tot wijziging van onder meer het Besluit studiefinanciering 2000 ten behoeve van de nadere uitwerking van de vouchers in het kader van het studievoorschot hoger onderwijs en het doorvoeren van technische wijzigingen in verband met het nieuwe stelsel van studiefinanciering in het hoger onderwijs en in verband met een aantal wijzigingen van de Wet studiefinanciering BES en kan pas in werking treden zodra daar een voldoende grondslag voor is opgenomen in de wet.

D – artikel 12.22

Door deze wet wijzigt een voorwaarde voor de toekenning van meeneembare studiefinanciering aan de student die op grond van artikel 45 VWEU gebruik heeft gemaakt van het vrij verkeer van werknemers of daarmee gelijk is gesteld. Indien deze student vóór de datum van inwerkingtreding van de onderhavige wijzigingswet studiefinanciering toegekend heeft gekregen voor een opleiding in het buitenland, blijft artikel 2.14 van toepassing zoals dat luidde voor de wijziging.

Artikel II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven